

Opracowano na podstawie:  
Dz.U. 1996 Nr 100 poz. 459,  
Dz.U. 1996 Nr 147 poz. 687

**USTAWA**  
**z dnia 14 czerwca 1996 r.**

**o zmianie ustawy o pomocy społecznej**  
**oraz ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu**

**Art. 1.**

W ustawie z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 1993 r. Nr 13, poz. 60 i z 1994 r. Nr 62, poz. 265) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

"2. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie z organizacjami społecznymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi, fundacjami, stowarzyszeniami, pracodawcami oraz osobami fizycznymi i prawnymi.";

2) po art. 2 dodaje się art. 2a i 2b w brzmieniu:

"Art. 2a. 1. Ilekroć w dalszych przepisach ustawy jest mowa o:

- 1) rodzinie - oznacza to osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku wspólnie zamieszkujące i gospodarujące,
- 2) dochodzie rodziny - oznacza to sumę miesięcznych dochodów osób w rodzinie z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku, bez względu na tytuł i źródło ich uzyskania, pomniejszoną o miesięczne obciążenia podatkiem dochodowym od osób fizycznych oraz o kwotę wysokości alimentów, ustalonych na podstawie wyroku lub ugody sądowej, świadczonych przez osoby w rodzinie na rzecz innych osób; do dochodów nie wlicza się świadczeń o charakterze jednorazowym; w odniesieniu do osób prowadzących działalność gospodarczą oraz osób z nimi współpracujących za dochód przyjmuje się wysokość podaną w oświadczeniu, nie niższą jednak niż zadeklarowana przez te osoby kwota dochodu stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, a jeżeli osoby nie podlegają ubezpieczeniu społecznemu - nie niższą od kwoty najniższej podstawy wymiaru składek obowiązujących osoby ubezpieczone na podstawie odrębnych przepisów.
- 3) niepełnosprawności - oznacza to stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji,

- 4) niezdolności do pracy z tytułu inwalidztwa - oznacza to inwalidztwo, zgodnie z przepisami o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin,
  - 5) sieroctwie - oznacza to sieroctwo biologiczne lub społeczne,
  - 6) świadczeniu nienależnie pobranym - oznacza to świadczenie pieniężne uzyskane na podstawie przedstawionych nieprawdziwych informacji w dokumentach oraz nie poinformowania o zmianie sytuacji materialnej lub osobistej,
  - 7) jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej - oznacza to wojewódzkie zespoły pomocy społecznej, ośrodki pomocy społecznej, domy pomocy społecznej, placówki specjalistycznego poradnictwa socjalnego, ośrodki wsparcia,
  - 8) ośrodkach wsparcia - oznacza to środowiskowe formy pomocy półstacjonarnej służące utrzymaniu osoby w jej naturalnym środowisku i przeciwdziałaniu instytucjonalizacji, a w szczególności: środowiskowe domy samopomocy, dzienne domy pomocy, noclegownie, ośrodki opiekuńcze.
2. Na użytek ustawy przyjmuje się, że z 1 ha przeliczeniowego uzyskuje się dochód miesięczny w wysokości 100 zł. Dochody uzyskiwane przez rodzinę z gospodarstwa rolnego oraz ze źródeł pozarolniczych sumuje się.

Art. 2b. Prawo do świadczeń pomocy społecznej przysługuje osobom posiadającym obywatelstwo polskie zamieszkującym i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz cudzoziemcom zamieszkującym i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej posiadającym zezwolenie na pobyt stały lub status uchodźcy, jeżeli umowy międzynarodowe nie stanowią inaczej.";

3) w art. 3 pkt 6 otrzymuje brzmienie:

"6) niepełnosprawności,";

4) art. 4 otrzymuje brzmienie:

"Art. 4. 1. Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje osobom i rodzinom, których dochód na osobę w rodzinie, z zastrzeżeniem art. 27a, nie przekracza:

- 1) na osobę samotnie gospodarującą - 275 zł,
- 2) na pierwszą osobę w rodzinie - 250 zł,
- 3) na drugą i dalsze osoby w rodzinie powyżej 15 lat - 175 zł,
- 4) na każdą osobę w rodzinie poniżej 15 lat - 125 zł,

przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednej z okoliczności wymienionych w art. 3 pkt 2-11.

2. Kwoty, o których mowa w ust. 1, podlegają waloryzacji zgodnie z zasadami określonymi w art. 35a.";

5) w art. 5 wyrazy "jednego z warunków określonych w art. 4 ust. 1 i 1a" zastępuje się wyrazami "warunku określonego w art. 4 ust. 1";

6) w art. 6 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

"1a. Brak współdziałania osoby lub rodziny z pracownikiem socjalnym w rozwiązywaniu trudnej sytuacji, a także nie uzasadniona odmowa podjęcia pracy przez osobę bezrobotną, mogą stanowić podstawę do odmowy przyznania lub wstrzymania świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. Zakres i formy współdziałania określa kierownik ośrodka pomocy społecznej lub upoważniony przez niego pracownik socjalny.";

7) skreśla się art. 7;

8) w art. 10:

a) w ust.1:

- w pkt 1 po wyrazach "pomocy społecznej" dodaje się przecinek i wyrazy "ośrodków wsparcia",
- w pkt 1-3b skreśla się na końcu powołania artykułów w nawiasach,

b) w ust. 2:

- pkt 3 otrzymuje brzmienie:  
"3) pokrywanie wydatków na świadczenia zdrowotne,"
- w pkt 1-5 skreśla się na końcu powołania artykułów w nawiasach;

9) art. 11 i 12 otrzymują brzmienie:

"Art. 11. Zadania zlecone gminie obejmują:

- 1) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych, renty socjalnej, przysługujących dodatków do świadczeń,
- 2) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- 3) przyznawanie i wypłacanie zasiłku celowego na pokrycie wydatków powstałych w wyniku klęski żywiołowej lub ekologicznej,
- 4) przyznawanie zasiłku celowego w formie biletu kredytowanego,
- 5) świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych, przysługujących na podstawie przepisów o ochronie zdrowia psychicznego,
- 6) organizowanie i prowadzenie środowiskowych domów samopomocy,
- 7) zadania wynikające z rządowych programów pomocy społecznej bądź innych ustaw, mających na celu ochronę poziomu życia osób i rodzin po zapewnieniu odpowiednich środków,
- 8) utworzenie i utrzymanie ośrodka pomocy społecznej i zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników realizujących zadania określone w pkt 1-7.

Art. 12. Do zadań wojewody w zakresie pomocy społecznej należy w szczególności:

- 1) sporządzanie bilansu potrzeb i środków w zakresie pomocy społecznej we współpracy z gminami,
- 2) ustalanie sposobu realizacji zadań zleconych,
- 3) organizowanie specjalistycznego poradnictwa socjalnego i nadzór nad nim,
- 4) opracowywanie i wdrażanie celowych programów służących realizacji zadań pomocy społecznej,

- 5) organizowanie i finansowanie domów pomocy społecznej i środowiskowych domów samopomocy o zasięgu ponadlokalnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
- 6) wdrażanie obowiązującego standardu świadczeń w domach pomocy społecznej prowadzonych przez wojewodę,
- 7) sprawowanie fachowego nadzoru nad wymaganym standardem usług socjalnych oraz odpowiednim poziomem fachowym kadr w stacjonarnych placówkach pomocy społecznej, niezależnie od podmiotu prowadzącego,
- 8) organizowanie kształcenia i doskonalenia zawodowego kadr pomocy społecznej,
- 9) wydawanie i cofanie zezwoleń na prowadzenie domów pomocy społecznej oraz prowadzenie rejestru domów pomocy społecznej,
- 10) wspieranie, w tym finansowe, w miarę posiadanych środków, organizacji społecznych, Kościoła Katolickiego, innych kościołów, związków wyznaniowych, fundacji, stowarzyszeń, pracodawców oraz osób fizycznych i prawnych w zakresie realizowanych przez nich zadań pomocy społecznej,
- 11) zlecanie, w drodze umowy, podmiotom, o których mowa w pkt 10, zadań z zakresu pomocy społecznej,
- 12) koordynowanie działań w zakresie integracji ze społeczeństwem osób posiadających status uchodźcy.";

10) w art. 16 po ust. 2 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

"3. Pomoc, o której mowa w ust. 1, przyznana dzieciom i młodzieży w okresie nauki w szkole może być realizowana w formie zakupu posiłków.";

11) w art. 18:

a) w ust. 1 skreśla się wyraz "podstawową",

b) po ust. 2 dodaje się ust. 3-5 w brzmieniu:

"3. Gmina określa, w drodze uchwały, szczegółowe zasady przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z zastrzeżeniem ust. 5, oraz szczegółowe zasady częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również tryb ich pobierania.

4. Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem.

5. Minister Pracy i Polityki Socjalnej w porozumieniu z Ministrem Zdrowia i Opieki Społecznej określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje specjalistycznych usług opiekuńczych, a w stosunku do usług, o których mowa w art. 11 pkt 5, kwalifikacje osób świadczących te usługi oraz zasady i tryb ustalania oraz pobierania opłat, jak również warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat.";

12) w art. 19 w ust. 1 skreśla się wyrazy "lub w zakładzie opiekuńczym";

13) art. 20 i 21 otrzymują brzmienie:

- "Art. 20. 1. Dom pomocy społecznej zapewnia całodobową opiekę oraz zaspakaja niezbędne potrzeby bytowe, zdrowotne, edukacyjne, społeczne i religijne na poziomie obowiązującego standardu.
2. Domy pomocy społecznej, prowadzone i finansowane przez wojewodę, które nie osiągają obowiązującego standardu, są obowiązane do opracowania i realizacji programu naprawczego najpóźniej w ciągu 10 lat.
  3. Wydatki związane z zapewnieniem całodobowej opieki mieszkańcom oraz zaspokajaniem ich niezbędnych potrzeb bytowych i społecznych w całości pokrywa dom pomocy społecznej; wydatki związane z zaspokajaniem potrzeb zdrowotnych dom pokrywa na poziomie kosztów uwzględniających uprawnienia mieszkańców, wynikające z odrębnych przepisów.
  4. Wojewoda wydaje zezwolenie na prowadzenie domu pomocy społecznej oraz prowadzi wojewódzki rejestr tych domów, podawany do publicznej wiadomości.
  5. Wojewoda może cofnąć zezwolenie na prowadzenie domu pomocy społecznej i wykreślić go z rejestru, jeżeli świadczone usługi są na poziomie niższym niż obowiązujący standard.
  6. Do prowadzenia domów pomocy społecznej nie mają zastosowania przepisy o działalności gospodarczej.
  7. Minister Pracy i Polityki Socjalnej określi, w drodze rozporządzenia:
    - 1) typy domów pomocy społecznej oraz sposób ich funkcjonowania,
    - 2) standard obowiązujących podstawowych usług świadczonych przez domy pomocy społecznej oraz tryb postępowania przy egzekwowaniu obowiązujących standardów, podmioty kontrolujące i środki kontroli,
    - 3) szczegółowe zasady, sposób i tryb postępowania w sprawach dotyczących wydawania i cofania zezwoleń na prowadzenie domów pomocy społecznej przez inne niż administracja rządowa podmioty, dokumenty wymagane do uzyskania zezwolenia oraz wzory tych dokumentów,
    - 4) tryb kierowania osób ubiegających się o miejsce w domu pomocy społecznej.
  8. Minister Pracy i Polityki Socjalnej w porozumieniu z Ministrem Zdrowia i Opieki Społecznej określi, w drodze rozporządzenia, poziom obowiązujących świadczeń zdrowotnych w domach pomocy społecznej, uwzględniający uprawnienia osób do opieki zdrowotnej wynikające z odrębnych przepisów.
- Art. 21. 1. Usługi opiekuńcze mogą być również świadczone w ośrodkach wsparcia oraz domach pomocy społecznej.
2. Ośrodki wsparcia zapewniają całodzienny pobyt, podstawowe świadczenia opiekuńcze, rekreacyjno-kulturalne oraz edukacyjne, a także posiłki w czasie pobytu. W ośrodkach tych może być prowadzona działalność rehabilitacyjna."

14) w art. 22 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

- "1. Osobom, które nie podlegają przepisom o ubezpieczeniu społecznym lub o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, może zostać przyznana pomoc finansowa na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne w publicznych zakładach opieki zdrowotnej, jeżeli spełniają

kryterium dochodowe określone w art. 4 ust. 1. Pomoc ta może zostać przyznana również członkom rodzin tych osób, jeżeli pozostają na ich wyłącznym utrzymaniu.

2. Osobom, o których mowa w ust. 1, przysługują świadczenia zdrowotne na zasadach określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.";

15) w art. 23:

- a) w ust. 1 po wyrazie "poradnictwa" dodaje się wyraz "specjalistycznego",  
b) po ust. 2 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

"3. Osobom i rodzinom, które spełniają warunki określone w art. 3, może zostać udzielona pomoc, o której mowa w ust. 1, bez względu na kryterium dochodowe określone w art. 4 ust. 1.";

16) w art. 24:

- a) w ust. 6 wyrazy "rejonowymi biurami pracy" zastępuje się wyrazami "rejonowym urzędem pracy",  
b) ust. 7 otrzymuje brzmienie:

"7. Rada gminy określa, w drodze uchwały, wysokość oraz szczegółowe zasady i tryb przyznawania i zwrotu zasiłku celowego na ekonomiczne usamodzielnienie.";

17) w art. 25 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

"2. Gmina współpracuje z organizacjami społecznymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi, fundacjami, stowarzyszeniami, pracodawcami oraz osobami fizycznymi i prawnymi w celu udzielania pomocy i doprowadzenia do integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.";

18) art. 27 otrzymuje brzmienie:

"Art. 27. 1. Zasiłek stały przysługuje osobie nie podejmującej pracy lub rezygnującej z pracy w celu wychowania dziecka wymagającego stałej opieki i pielęgnacji, jeżeli dochód na osobę w rodzinie nie przekracza dochodu określonego w art. 4 ust. 1. Osobie wychowującej dziecko zasiłek przysługuje również wówczas, gdy dziecko wymagające stałej opieki lub pielęgnacji ukończyło 18 lat i jest niezdolne do samodzielnej egzystencji.

2. Osobie, o której mowa w ust. 1, posiadającej równocześnie uprawnienia do wcześniejszej emerytury z tytułu opieki nad dzieckiem wymagającym stałej opieki, przysługuje tylko jedno świadczenie - wybrane przez tę osobę lub korzystniejsze.

3. Kryteria oceny stanu zdrowia dziecka stosuje się zgodnie z przepisami w sprawie uprawnień do wcześniejszej emerytury pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki.

4. Zasiłek stały wyrównawczy przysługuje osobie:

1) samotnej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub inwalidztwa, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego, określonego w art. 4 ust. 1,

2) niezdolnej do pracy z powodu wieku lub inwalidztwa, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie, jest niższy od kryterium dochodowego określonego w art. 4 ust. 1.

5. Zasiłek stały, o którym mowa w ust. 1, wynosi 250 zł miesięcznie.

6. Zasiłek stały wyrównawczy, o którym mowa w ust. 4, określa się jako różnicę między kwotą stanowiącą dochód określony w art. 4 ust. 1 a dochodem na osobę w rodzinie, jednak nie może być on wyższy niż kwota zasiłku stałego, o którym mowa w ust. 5. Zasiłek stały wyrównawczy nie może być niższy niż 10 zł.";

19) po art. 27 dodaje art. 27a w brzmieniu:

- "Art. 27a. 1. Renta socjalna przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu inwalidztwa powstałego przed ukończeniem 18 roku życia, niezależnie od dochodu, z zastrzeżeniem ust. 5.
2. Prawo do renty socjalnej przysługuje również osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu inwalidztwa powstałego w trakcie nauki w szkole ponadpodstawowej lub w szkole wyższej, przed ukończeniem 25 roku życia, a także w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej, niezależnie od dochodu, z zastrzeżeniem ust. 5.
  3. Renta socjalna wynosi 250 zł miesięcznie. Kwota ta podlega waloryzacji zgodnie z zasadami określonymi w art. 35a.
  4. Osobie, o której mowa w ust. 1 i 2, posiadającej równocześnie uprawnienia do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, przysługuje tylko jedno świadczenie - wybrane przez tę osobę lub korzystniejsze.
  5. Osobie, o której mowa w ust. 1 i 2, nie przysługuje renta socjalna za miesiąc, w którym osiągnęła wynagrodzenie z tytułu pracy przekraczające wysokość renty socjalnej.
  6. Decyzja o przyznaniu renty socjalnej nie wymaga przeprowadzenia wywiadu rodzinnego (środowiskowego).";

20) art. 28-31 otrzymują brzmienie:

- "Art. 28. Osobie, o której mowa w art. 27 ust. 4 pkt 1 oraz w art. 27a ust. 1 i 2, tymczasowo aresztowanej lub odbywającej karę pozbawienia wolności, przysługuje 30% przyznanego świadczenia. Pozostała część zasiłku może być, w razie potrzeby, przeznaczona na pokrycie wydatków na opłaty mieszkaniowe tej osoby.
- Art. 29. 1. Kobietom w ciąży otrzymującym zasiłek stały lub rentę socjalną, o których mowa w art. 27 lub w art. 27a, przysługuje począwszy od 12 tygodnia ciąży dodatek w wysokości 65 zł miesięcznie.
2. Dodatek, o którym mowa w ust. 1, może być przyznany również osobom ciężko i przewlekle chorym uprawnionym do zasiłku stałego lub renty socjalnej.
  3. Osoba, o której mowa w ust. 1 i 2, jeżeli jest uprawniona do zasiłku pielęgnacyjnego na podstawie odrębnych przepisów, ma prawo do jednego świadczenia wskazanego przez siebie.
- Art. 30. Osobie uprawnionej do zasiłku stałego lub renty socjalnej przysługują świadczenia zdrowotne na zasadach określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin; przysługują one również osobom pozostającym na ich wyłącznym utrzymaniu.
- Art. 31. 1. Zasiłek okresowy z pomocy społecznej może być przyznany osobom i rodzinom, jeżeli dochód na osobę lub rodzinę nie przekracza kryterium określonego w art. 4 ust. 1, a

dochody oraz posiadane zasoby pieniężne nie wystarczają na zaspokojenie ich niezbędnych potrzeb, w szczególności ze względu na:

- 1) długotrwałą chorobę,
  - 2) niepełnosprawność,
  - 3) brak możliwości zatrudnienia,
  - 4) brak uprawnień do renty rodzinnej po osobie, na której ciążył obowiązek alimentacyjny,
  - 5) możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.
2. Do dochodu, o którym mowa w ust. 1, nie wlicza się zasiłku okresowego wypłacanego w okresie bezpośrednio poprzedzającym jego ponowne przyznanie.
  3. Okres, na jaki przyznawany jest zasiłek okresowy, ustala ośrodek pomocy społecznej na podstawie okoliczności sprawy.
  4. Zasiłek okresowy ustala się do wysokości stanowiącej różnicę między dochodem ustalonym na podstawie art. 4 ust. 1, a posiadanym dochodem, nie niższej jednak niż 10 zł na rodzinę.
  5. Minister Pracy i Polityki Socjalnej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady przyznawania zasiłku okresowego.";

21) w art. 32:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

"2. Zasiłek celowy może być przyznany w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów leków i leczenia, remontu mieszkania, opału i odzieży, pobytu dziecka w żłobku lub przedszkolu, a także kosztów pogrzebu.",

b) po ust. 4 dodaje się ust. 4a w brzmieniu:

"4a. Zasiłek celowy, o którym mowa w ust. 3 i 4, może być przyznany niezależnie od dochodu i może nie podlegać zwrotowi.",

c) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

"5. Zasiłek celowy może być przyznany w formie biletu kredytowanego. Przyznanie biletu kredytowanego nie wymaga wydania decyzji. Decyzja o odmowie przyznania biletu kredytowanego nie wymaga przeprowadzenia wywiadu środowiskowego (rodzinnego).";

22) w art. 34:

a) w ust. 2 wyrazy "najniższej emerytury" zastępuje się wyrazami "kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 4 ust. 1",

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

"3. Wydatki na usługi opiekuńcze, lecznicze, pomoc rzeczową, zasiłki na ekonomiczne usamodzielnienie i zasiłki celowe podlegają zwrotowi w części lub całości od świadczeniobiorcy, jeżeli dochód na osobę w rodzinie przekracza wysokość, o której mowa w art. 4 ust. 1.",

c) po ust. 4 dodaje się ust. 4a w brzmieniu:

"4a. Świadczenia nienależnie pobrane podlegają zwrotowi niezależnie od dochodu rodziny.",

d) w ust. 5 po wyrazie "własnych" dodaje się wyrazy "określa w drodze uchwały zasady zwrotu, jak również";

23) art. 35 otrzymuje brzmienie:

- "Art. 35. 1. Pobyt w domu pomocy społecznej jest odpłatny na poziomie kosztów utrzymania.
2. Miesięczna opłata ponoszona przez osobę pełnoletnią posiadającą własne dochody nie może być wyższa niż 70% dochodu tej osoby.
  3. Różnicę pomiędzy kosztem utrzymania ustalonym dla domu a odpłatnością ponoszoną przez osobę określoną w ust. 2 pokrywają:
    - 1) małżonek przed zstępnymi i wstępnymi,
    - 2) w przypadku osoby samotnej - gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania osoby kierowanej,
  4. Miesięczną opłatę za pobyt dzieci w domach pomocy społecznej na poziomie kosztu utrzymania ponoszą rodzice lub opiekunowie.
  5. Obowiązek ponoszenia odpłatności przez osoby, o których mowa w ust. 3 pkt 1, nie istnieje, jeżeli dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 300% wysokości kryterium dochodowego, określonego w art. 4 ust. 1, a w przypadku osób, o których mowa w ust. 4 - kryterium dochodowego określonego w art. 4 ust. 1.
  6. W przypadkach szczególnie uzasadnionych sytuacją rodzinną, materialną lub zdrowotną właściwy organ może zwolnić całkowicie lub częściowo osoby, o których mowa w ust. 2, ust. 3 pkt 1 i ust. 4, z odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej.
  7. Pobyt w dziennych domach pomocy jest odpłatny do wysokości kosztów wyżywienia osoby korzystającej.
  8. Minister Pracy i Polityki Socjalnej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady ustalania kosztów utrzymania w domu pomocy społecznej, szczegółowe zasady ustalania opłat za pobyt w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia oraz zwalniania z tych opłat, a także tryb ich pobierania.";

24) po art. 35 dodaje się art. 35a w brzmieniu:

- "Art. 35a. 1. Wymienione w ustawie kwoty określające:
- 1) wartość dochodu odpowiadającą dochodowi z 1 ha przeliczeniowego,
  - 2) wysokość dochodu uprawniającą do świadczeń z pomocy społecznej,
  - 3) wysokość zasiłku stałego, renty socjalnej,
  - 4) wysokość dodatku do zasiłku stałego lub renty socjalnej,
  - 5) minimalną wysokość zasiłku okresowego oraz zasiłku stałego wyrównawczego, podlegają waloryzacji od dnia 1 marca i 1 września każdego roku, jeżeli średnioroczny wzrost cen wynosi co najmniej 110%. Dla przeprowadzenia waloryzacji w tych terminach określa się dwa jednakowe wskaźniki waloryzacji. Kwoty te waloryzowane są od 1 czerwca, jeśli średnioroczny wzrost cen jest niższy niż 110%.
2. Wskaźniki waloryzacji, o których mowa w ust. 1, ustalane są na podstawie wskaźnika wzrostu cen i usług konsumpcyjnych, przyjętego w ustawie budżetowej na dany rok kalendarzowy, z uwzględnieniem ust. 3 i 4. Kwoty te podlegają zaokrągleniu do 1 zł.

3. Jeżeli faktyczny wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w danym roku kalendarzowym różnił się od przyjętego w ustawie budżetowej, wskaźnik kolejnej waloryzacji podlega pomnożeniu przez wskaźnik weryfikacyjny, o którym mowa w ust. 4.
4. Wskaźnik weryfikacyjny stanowi iloraz faktycznego wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych w danym roku kalendarzowym oraz wskaźnika wzrostu przyjętego na ten rok kalendarzowy w ustawie budżetowej, wyrażony w procentach, z zaokrągleniem do setnych części procenta.
5. Minister Pracy i Polityki Socjalnej ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" wskaźniki waloryzacji oraz kwoty, o których mowa w ust. 1.";

25) w art. 36:

- a) w ust. 1 skreśla się wyrazy "i 3",
- b) w ust. 2 skreśla się wyraz "publicznej";

26) w art. 37 w ust. 3 skreśla się wyrazy "ust. 2";

27) w art. 38 w ust. 2 skreśla się wyraz "również";

28) w art. 40:

- a) w ust. 1 po wyrazach "pomocy społecznej" dodaje się wyrazy "oraz nienależnie pobranych świadczeń",
- b) w ust. 3 wyraz "gmina" zastępuje się wyrazami "właściwy organ";

29) w art. 43:

- a) w ust. 2 skreśla się wyrazy "(art. 23)",
- b) ust. 2a, 3 i 4 otrzymują brzmienie:

"2a. Właściwy organ może zmienić na niekorzyść strony bez jej zgody wcześniej wydaną decyzję, jeżeli wystąpiły przesłanki, o których mowa w ust. 4 i 5 oraz w art. 6, art. 34 ust. 4a i art. 45.

3. Decyzja o przyznaniu lub odmowie przyznania świadczenia wymaga przeprowadzenia uprzednio wywiadu środowiskowego (rodzinnego). Wywiad środowiskowy przeprowadza pracownik socjalny.
4. W razie wystąpienia rażących dysproporcji między wysokością dochodu udokumentowaną przez rodzinę ubiegającą się o pomoc a rzeczywistą sytuacją majątkową stwierdzoną przez pracownika socjalnego, kierownik ośrodka pomocy społecznej może odmówić przyznania świadczenia z pomocy społecznej."

c) w ust. 5:

- po wyrazie "Pracownik" dodaje się wyraz "socjalny",
- dodaje się drugie zdanie w brzmieniu:

"Odmowa złożenia oświadczenia jest podstawą wydania decyzji o odmowie przyznania świadczenia.",

d) w ust. 6 po wyrazie "wniosku" dodaje się wyrazy "wraz z wymaganą dokumentacją",

e) po ust. 6 dodaje się ust. 6a w brzmieniu:

"6a. Minister Pracy i Polityki Socjalnej określi, w drodze rozporządzenia, sposób przeprowadzania wywiadu środowiskowego, wzór kwestionariusza wywiadu oraz oświadczenia o stanie majątkowym, a także wzór legitymacji pracownika socjalnego.";

30) w art. 46:

a) w ust. 2 po wyrazie "gminy" dodaje się wyrazy "w zakresie pomocy społecznej",

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

"3. Ośrodek pomocy społecznej wykonuje zadania własne gminy w zakresie pomocy społecznej zgodnie z ustaleniami rady gminy.",

c) po ust. 4 dodaje się ust. 4a w brzmieniu:

"4a. Ośrodek pomocy społecznej może kierować wnioski o ustalenie inwalidztwa do organów określonych odrębnymi przepisami.",

d) po ust. 5 dodaje się ust. 5a w brzmieniu:

"5a. Upoważnienie, o którym mowa w ust. 5, może być także udzielone innej osobie na wniosek kierownika ośrodka pomocy społecznej.",

e) po ust. 6 dodaje się ust. 7 i 8 w brzmieniu:

"7. Rada gminy w oparciu o potrzeby, o których mowa w ust. 6, opracowuje i wdraża lokalne programy pomocy społecznej.

8. Ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców, nie mniej jednak niż trzech pracowników.";

31) w art. 47 ust. 1 i 3 otrzymują brzmienie:

"1. Gmina współdziała, w tym może wspierać finansowo, prowadzoną na jej terenie działalność organizacji społecznych, Kościoła Katolickiego i innych kościołów, związków wyznaniowych, fundacji, stowarzyszeń, pracodawców oraz osób fizycznych i prawnych w celu realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej."

"3. Minister Pracy i Polityki Socjalnej udziela wsparcia, w tym finansowego, organizacjom społecznym, Kościołowi Katolickiemu, innym kościołom, związkom wyznaniowym, fundacjom, stowarzyszeniom, pracodawcom oraz osobom fizycznym i prawnym w celu realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej.";

32) art. 49 otrzymuje brzmienie:

"Art. 49. 1. Pracownikiem socjalnym może być osoba, która posiada dyplom pracownika socjalnego lub ukończyła studia wyższe o kierunkach: praca socjalna, polityka społeczna, resocjalizacja, socjologia, pedagogika i psychologia.

2. Pracownikiem socjalnym może być również osoba z wyższym wykształceniem, o kierunku nie wymienionym w ust. 1, która ukończyła specjalizację w zakresie pracy socjalnej lub organizacji pomocy społecznej.
3. Minister Pracy i Polityki Socjalnej określi, w drodze rozporządzenia, minima programowe, rodzaje specjalizacji, podmiot uprawniony do prowadzenia specjalizacji i wydawania dyplomu oraz wzór tego dyplomu, a także tryb postępowania w nadawaniu stopni specjalizacji.";

33) po art. 49 dodaje się art. 49a i 49b w brzmieniu:

"Art. 49a. Do zadań pracownika socjalnego należy:

- 1) wspomaganie osób i rodzin wymagających pomocy w osiągnięciu możliwie pełnej aktywności społecznej,
- 2) współdziałanie z grupami i społecznościami lokalnymi, mające na celu rozwijanie w nich zdolności do samodzielnego rozwiązywania własnych problemów,
- 3) organizowanie różnorodnych form pomocy, a także udział w rozwijaniu infrastruktury odpowiadającej zmieniającym się potrzebom społecznym,
- 4) zapobieganie procesowi marginalizacji osób i grup, a także przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom w środowisku lokalnym.

Art. 49b. Pracownik socjalny:

- 1) kieruje się zasadą dobra osób i rodzin, którym służy, poszanowania ich godności i prawa tych osób do samostanowienia,
- 2) ma obowiązek przeciwdziałania praktykom niehumanitarnym i dyskryminującym osobę, rodzinę lub grupę,
- 3) ma obowiązek udzielać osobom, którym służy, pełnej informacji o przysługujących im świadczeniach i dostępnych formach pomocy,
- 4) jest zobowiązany zachować w tajemnicy informacje uzyskane w toku czynności zawodowych, także po ustaniu zatrudnienia, chyba że działa to przeciwko dobru osoby lub rodziny,
- 5) jest zobowiązany do podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych.";

34) w art. 50 po wyrazach "a w szczególności" dodaje się wyrazy "w urzędach pracy";

35) po art. 50 dodaje się art. 50a w brzmieniu:

"Art. 50a. Pracownicy socjalni mogą być również zatrudniani przez podmioty, o których mowa w art. 47 ust. 1, dla wykonywania zadań z zakresu pomocy społecznej.";

36) w art. 51 po ust. 2 dodaje się ust. 3-5 w brzmieniu:

"3. Pracownikowi socjalnemu, do którego obowiązków należy praca socjalna oraz przeprowadzanie wywiadów rodzinnych (środowiskowych) i który pracował nieprzerwanie na tym stanowisku co najmniej 5 lat, przysługuje, raz na dwa lata, dodatkowy urlop wypoczynkowy w wymiarze 7 dni roboczych.

4. Dzień 21 listopada ustanawia się Dniem Pracownika Socjalnego. Minister Pracy i Polityki Socjalnej przyznaje za wybitne osiągnięcia nagrody specjalne.

5. Minister Pracy i Polityki Socjalnej określi, w drodze zarządzenia, szczegółowe zasady przyznawania nagród.";

37) po art. 51 dodaje się art. 51a w brzmieniu:

"Art. 51a. Osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej powinny posiadać specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej.";

38) w art. 52 w zdaniu wstępnym skreśla się wyraz "socjalnych", a w pkt 2 skreśla się wyraz "odpowiednio";

39) w art. 54 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

"2. Członków Rady Pomocy Społecznej, spośród przedstawicieli określonych w ust. 1, powołuje Minister Pracy i Polityki Socjalnej. Członkowie Rady Pomocy Społecznej pełnią swoje funkcje społecznie. Kadencja Rady Pomocy Społecznej trwa 4 lata.".

#### **Art. 2.**

W ustawie z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz.U. z 1996 r. Nr 47, poz. 211) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 23 w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

"2) urlopu wychowawczego, udzielonego na podstawie odrębnych przepisów,";

2) w art. 25 dodaje się ust. 4a w brzmieniu:

"4a. Do okresów, o których mowa w ust. 3 i 4, zalicza się również okresy urlopu bezpłatnego udzielonego na podstawie przepisów w sprawie bezpłatnych urlopów dla matek pracujących, opiekujących się małymi dziećmi, innych udzielonych w tym celu urlopów bezpłatnych, a także okresy niewykonywania pracy przed dniem 8 czerwca 1968 r. stanowiące przerwę w zatrudnieniu spowodowaną opieką nad dzieckiem:

1) w wieku do 4 lat - w granicach do 3 lat na każde dziecko oraz łącznie z okresami, o których mowa w art. 23 ust. 2 pkt 2 - bez względu na liczbę dzieci - do 6 lat,

2) na które ze względu na jego stan fizyczny, psychiczny lub psychofizyczny przysługuje pielęgnacyjny zasiłek rodzinny - dodatkowo do 3 lat na każde dziecko.".

#### **Art. 3.**

1. Kryteria określone w art. 4 ustawy, o której mowa w art. 1, stosuje się do czasu określenia, w drodze rozporządzenia, przez Radę Ministrów kryteriów i wysokości świadczeń z pomocy społecznej z wykorzystaniem wyników badań kosztów utrzymania i minimum socjalnego.

2. Realizacja zadania, o którym mowa w ust. 1, następuje w okresie nie dłuższym niż 2 lata od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

#### **Art. 4.**

Osoby otrzymujące w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy:

- 1) zasiłek stały wyrównawczy na podstawie art. 27 ust. 1 w związku z art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy, o której mowa w art. 1, zachowują do niego prawo do dnia 31 grudnia 1997 r. w wysokości przysługującej przed dniem 14 września 1996 r., chyba że dochód na osobę w rodzinie przekroczy wysokość najniższej emerytury,
- 2) zasiłek stały na podstawie art. 27 ust. 2 ustawy, o której mowa w art. 1, zachowują do niego prawo do dnia 31 grudnia 1998 r. w wysokości ustalonej niniejszą ustawą, chyba że nie spełniają kryteriów przewidzianych w art. 27 ust. 2 ustawy, o której mowa w art. 1, obowiązującej przed dniem 14 września 1996 r.,
- 3) zasiłek okresowy na podstawie art. 31 ustawy, o której mowa w art. 1, zachowują do niego prawo do końca okresu, na który wydana została decyzja, jednak nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 1996 r.

#### **Art. 5.**

Osoby, które w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy nie spełniają warunków określonych art. 51a ustawy, o której mowa w art. 1, są obowiązane do uzupełnienia kwalifikacji w okresie 5 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

#### **Art. 6.**

Do czasu wydania przepisów wykonawczych przewidzianych w ustawie, o której mowa w art. 1, zachowują moc przepisy dotychczasowe, jeżeli nie są sprzeczne z tą ustawą.

#### **Art. 7.**

Minister Pracy i Polityki Socjalnej ogłosi w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej jednolity tekst ustawy o pomocy społecznej, z uwzględnieniem zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem wydania jednolitego tekstu.

#### **Art. 8.**

Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia, z tym że art. 46 ust. 8 ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu ustalonym niniejszą ustawą wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1998 r.